

Dlaczego chronimy torfowiska

Większość z nas nie jest świadoma jak wiele ważnych funkcji spełniają torfowiska.

- Pełnią wyjątkową rolę w obiegu i magazynowaniu wody. Zachowują się jak gąbka - chłoną nadmiar wód w czasie intensywnych opadów i wiosennych roztopów, w czasie suszy stopniowo oddają zmagazynowaną wodę do atmosfery. Eksploatacja torfowisk i ich osuszanie przyczynia się do zmniejszenia możliwości retencjonowania wody, a tym samym wzrasta zagrożenie występowania powodzi. Szacuje się, że w Polsce w torfowiskach zmagazynowanych jest ok. 35 miliardów m³ wody.

- Mają duży udział w obiegu pierwiastków w przyrodzie, zwłaszcza węgla i azotu. Złoża torfu i odłożona w nich materia organiczna akumulują znaczne ilości tych pierwiastków.

Ols - las z „wiecznie mokrymi stopami”

- Pełnią rolę naturalnych filtrów, zatrzymują zanieczyszczenia zawarte w wodach opadowych, podziemnych a przede wszystkim powierzchniowych.

- Torfowiska są środowiskiem życia wielu gatunków roślin i zwierząt. Często są ostatnimi naturalnymi ekosystemami występowania rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków m.in.: reliktowych mszaków, storczyków, rosiczek, ważek i motyli, płazów czy ptaków.

- Torfowiska są specyficznymi ekosystemami, które w sposób ciągły odkładają materię organiczną. Dzięki temu na terenie naszego Parku występują torfowiska o pokładach torfu od kilku do kilkunastu metrów. Dzięki dobrze zachowanym w nich szczątkach czy pyłkach roślin możemy dowiedzieć się jakie rośliny występowały w tych miejscach na przestrzeni kilkunastu tysięcy lat, jakie lasy rosły w sąsiedztwie a na podstawie tego jak zmieniał się klimat.

- Ograniczony dostęp tlenu umożliwia zachowanie w dobrym stanie śladów bytu człowieka. W torfowiskach znaleziono m. in. dobrze zachowane szczątki ludzkie.

Metody ochrony torfowisk

- zaprzestanie melioracji i osuszania,
- zaprzestanie regulacji rzek i strumieni,
- ekstensywne użytkowanie rolne (m. in. wypasanie zwierząt, wykaszanie) i leśne,
- ochrona wód przed zanieczyszczeniami,
- objęcie ochroną prawną wszystkich żywych torfowisk,
- czynna ochrona polegająca na spowolnieniu odpływu wody oraz podniesieniu jej poziomu przez blokowanie rowów melioracyjnych i budowie prostych urządzeń spowalniających jej odpływ - „zastawek”, a także na wykaszaniu torfowisk.

Drewniana zastawka

Lizawka dla zwierzyny leśnej - ugniatanie mchów przez zwierzynę ułatwia im kontakt z wodą

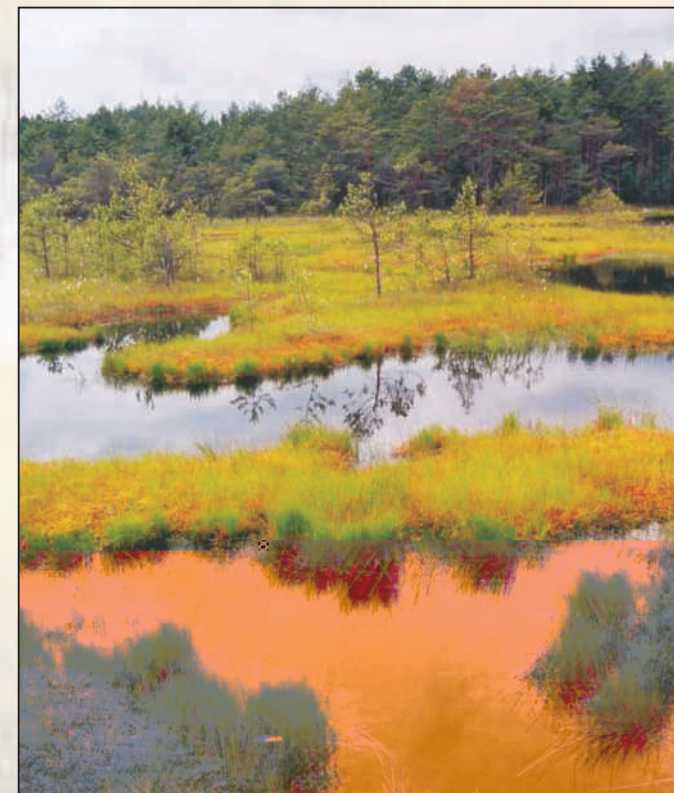

Koszenie torfowisk ułatwia rozmnażanie się storczykom

Samorząd Województwa
Pomorskiego

TORFOWISKA

Park Krajobrazowy

„Dolina Słupi”

Tekst: Barbara Utracka-Minko

Zdjęcia: I.Litwin, R.Stańko

Wydawca: Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych w Słupsku
Oddział Park Krajobrazowy „Dolina Słupi” - 2010 r.

76-200 Słupsk, ul. Szarych Szeregów 14, tel./fax: 59 842 98 29

e-mail: pkds@pomorskieparki.pl • www.dolinaslupi.pl

Wydano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku

Druk: ARW LenART, tel.: 59 842 98 62, www.lenart.home.pl

Co to jest torfowisko?

Torfowiska są jednymi z rodzajów mokradeł.

Ich funkcjonowanie jest ściśle związane z obecnością wody. Są to ekosystemy, w których występuje roślinność torfotwórcza, a w wyniku rozkładu jej szczątków powstają pokłady torfu. Przyjmuje się, że średnio w ciągu roku torfowisko przyrasta na ok. 1 mm.

Rodzaje torfowisk

Ze względu na sposób zasilania torfowisk w wodę i składniki odżywcze dzielimy je na torfowiska niskie i wysokie.

Torfowiska wysokie zasilane są wyłącznie wodami opadowymi, powstają często na wododziałach, na wzniesieniach terenu - stąd ich nazwa.

Niskie lokalizują się w dolinach rzecznych, a zasilają je wody gruntowe i płynące.

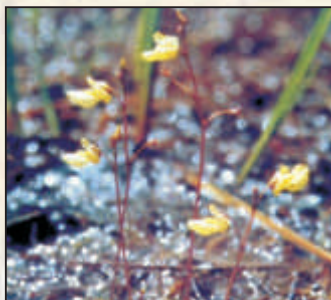
Torfowiska przejściowe mogą posiadać cechy charakterystyczne dla obu głównych typów.

Karłowate sosienki na torfowisku wysokim

Mieszkańcy torfowisk

Torfowiska to ekosystemy odznaczające się specyficznymi cechami. Organizmy je zamieszkujące wykazują indywidualne przystosowania i adaptacje do tych konkretnych warunków.

Ofiarą pływacza padają małe skorupiaki

Drapieżna rosiczka

Najlepszymi przykładami są owadożerne rosiczki czy drapieżne pływacze, które uzupełniają niedobór substancji odżywczych, głównie związków azotu, trawiąc organizmy zwierzęce.

Mech torfowiec

Inną grupą „specjalistów” są mszaki - torfowce czy turzyce.

Torfowce posiadają komórki mogące magazynować olbrzymie ilości wody, której masa może czasami przekraczać nawet 25-krotnie masę rośliny. W skórce liści turzyc znajdują się komórki

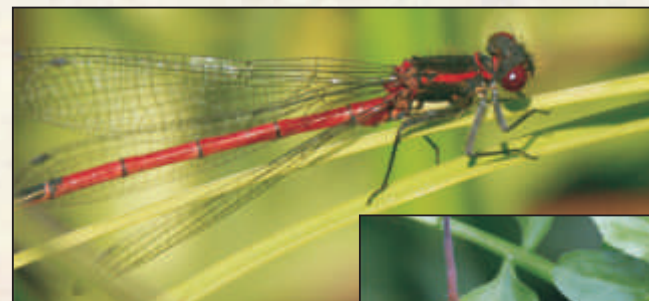
wodne, które regulują powierzchnię parowania w zależności od wilgotności powietrza.

Welnianki

Turzyca bagienna

Ważka

Fauna torfowisk to często organizmy drapieżne

Pająk bagnik

Zagrożenia torfowisk

Torfowiska mogą żyć i sprawnie funkcjonować dzięki obecności odpowiedniej ilości wody. Wszelkie osuszenie, eksploatacja torfu czy regulacja rzek i strumieni zasilających torfowiska to podstawowe zagrożenia dla tych ekosystemów.

Nie znając i nie doceniając roli torfowisk w przyrodzie, człowiek od dawna prowadził niekorzystną i nieprzemysłaną gospodarkę rolną i leśną, wykorzystywał torf jako opał, ściótkę dla zwierząt, nawóz.

W efekcie zniszczono większość tych środowisk. W chwili obecnej w Polsce pozostało jedynie kilka procent pierwotnych zasobów.

Melioracja i regulacja strumieni na torfowisku źródłiskowym powoduje odwodnienie i uruchamia erozję złoża torfowego